

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusunda Türkiye’de 2020-2024 yılları arasında yazılan tezlerin incelenmesi

Neşe Dağ-Yalnızlar¹ Murat Gürkan Gülcan²

ALANYAZIN
Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi
CAES JOURNAL Critical Reviews in Educational Sciences

e-ISSN: 2718-0808

Öz: Bu çalışmanın amacı Türkiye’de 2020-2024 yılları arasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusunda yazılan lisansüstü tezlerin kapsamlı ve bütüncül bir biçimde incelenmesidir. Araştırmada, betimsel içerik analizi ve kategorik çözümleme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunu YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan, 2020-2024 yılları arasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusunda yazılan 15 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, 2020-2024 yılları arasında belirlenen konu ile ilgili doktora tezinin bulunmadığı; tezlerin en çok nicel araştırma yöntemiyle ilişkisel tarama deseninde, basit seçkisiz yöntem kullanılarak, örneklemine anaokulu-okulöncesi, ilkökul, ortaokul, lisede görev yapan öğretmenler olarak belirlendiği; örneklem bölgelerinden birisi olan Marmara Bölgesi’nde, örgütsel sosyalleşme konusu ile ilgili olarak, sadece bir tezin yazıldığı; örgütsel sosyalleşme düzeyinin en çok çalışılan konu olduğu; veri toplama aracı olarak en fazla, Erdoğan ve Dönmez’in (2019) örgütsel sosyalleşme ölçeğinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre öncelikle, nitel ve karma araştırma yöntemine ağırlık verilerek, araştırma desenlerinin çeşitlendirilmesi önerilmektedir.

Sistematik Derleme
Systematic Review

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi, örgütsel sosyalleşme, eğitim.

Analysis of theses written between 2020-2024 in Türkiye on the organizational socialization of teachers

Abstract: The aim of this study is to analyse postgraduate theses written on the organizational socialization of teachers in Türkiye between the years 2020-2024 in a comprehensive and holistic manner. Descriptive content analysis and categorical analysis techniques were used in the research. The study group consists of 15 postgraduate theses written on the organizational socialization of teachers between the years 2020-2024 which are in the YÖK National Thesis Center database. According to the research results, it was determined that there was no doctoral dissertation on the determined subject between the years 2020-2024; the theses were mostly determined with the quantitative research method, relational screening design and the samples were determined as teachers working in kindergarten-preschool, primary school, secondary school and high school by using the simple random method; in the Marmara Region, one of the sample regions, only one thesis was written on the subject of organizational socialization; the level of organizational socialization was the most studied subject; and the organizational socialization scale of Erdoğan and Dönmez (2019) was used the most as the data collection tool. According to the research findings, it is recommended to diversify the research designs by giving priority to the qualitative and mixed research methods.

Keywords: Teachers’ organizational socialization, organizational socialization, education.

Okul Yöneticileri Derneği

¹Sorumlu Yazar: Doktora Öğrencisi & Öğretmen. Gazi Üniversitesi & MEB, nesedy39@hotmail.com, ORCID: 0009-0006-3016-6054

²Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, mgulcan@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3032-4383

Atıf/Cite: Dağ-Yalnızlar N. & Gülcan, M. G. (2025). Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusunda Türkiye’de 2020-2024 yılları arasında yazılan tezlerin incelenmesi. *Alanyazın*, 6(1), 38-56. DOI: 10.59320/alanyazin.1683573

Başvuru/Submitted: 25 Nis/Apr 2025 **Kabul/Accepted:** 12 May/May 2025 **Yayın/Published:** 25 May/May 2025

Giriş

Sosyalleşme; sosyal, kültürel, politik, ekonomik, insan bilim, ruhsal, felsefi, yönetsel açıdan incelenen, çeşitli bilim dallarının ilgi alanına giren, çok yönlü bir süreçtir (Balci, 2003). Öğrenme ve uyum sağlama kavramlarıyla beraber ele alınan sosyalleşme kavramı (Kartal, 2007) aynı zamanda karmaşık bir süreci içermektedir. Örgütsel sosyalleşme ise bireyin, yeni bir işe ve örgütsel rollere uyum göstermesindeki ilk süreçtir (Chao vd., 1994). Örgütsel sosyalleşme, örgütün yeni üyeye katkıda bulunduğu, yeni üyenin de bilgisiyle, tecrübesiyle örgüte katkı sağladığı; yeni üye ve örgüt arasındaki bir tür alış-veriştir (Tierney, 1997). Örgütsel sosyalleşme süreci üzerine çalışmalar yapan Van Maaen ve Schein (1977) ise, örgütsel sosyalleşmenin, bir kültürlenme süreci olduğunu belirtmiştir. Genel olarak örgütlerde, teknik bilgi ve kültürel yapıların içselleştirilmesiyle başarılı bir örgütsel sosyalleşme gerçekleşmektedir (Kondakçı, 2017).

Eğitim örgütlerinde, örgütsel sosyalleşme süreci ise, öğretmenlerin ve yöneticilerin mesleki hayatları boyunca devam eden bir süreçtir (Kartal, 2007). Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi önemli bir konu olmasına rağmen, eğitim örgütlerinde, örgütsel sosyalleşme kavramının, yeni bir kavram olduğu ifade edilebilir (Kondakçı, 2017). Bu yüzden eğitim kurumlarındaki tüm paydaşlar tarafından örgütsel sosyalleşmenin öneminin henüz, net ve tam olarak anlaşılmadığı belirtilebilir.

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi kavramının eğitim sektörüne henüz girdiği gerçeği, alanyazına da yansımıştır. Türkiye’de öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri üzerine yazılan tezler, çoğunlukla nicel araştırma yöntemiyle, belirli eğitim kademelerinde, yürütülen tezlerdir. Araştırmalarda örgütsel sosyalleşme düzeyi konusunun Akalan (2024); Akgül (2020); Bektaş (2021); Cenger (2024); Çavuşoğlu (2022); Çınar (2020); Daban (2023); Gölmez (2022); Gürbüz (2022); Hazar (2021); Karaer (2020); Toprakçı (2021); örgütsel sosyalleşme algısının (Göztok, 2021); Gülersel Derelioğlu’nun (2020) yüksek lisans tezlerinde çalışıldığı tespit edilirken; örgütsel vatandaşlık davranışı Bektaş (2021); Çavuşoğlu (2022) ve yöneticilerin liderlik stilleri Daban (2023); Karaer (2020) konularının, tezlerde örgütsel sosyalleşme konusu ile beraber çalışılan konular olduğu belirlenmiştir. 2020-2024 yılları arasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri üzerine doktora tezinin yazılmamış olması ise dikkat çekicidir. Bu durumun nedeni ise, örgütsel sosyalleşme kavramının eğitim sektörüne henüz girişinin etkisinin olmasıyla birlikte, bu kavramla ilgili üst düzey ve derinlemesine bir çalışmanın henüz yapılmadığını da ortaya koymaktadır. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında, Google Akademik ve Türk Eğitim Endeksi veri tabanlarında, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusunda, 2020-2024 yılları arasında, bütüncül ve kapsamlı bir çalışma ile lisansüstü tezlerin bulgularının benzer ve farklı yönlerini inceleyen bir araştırma tespit edilmemiştir. Bu araştırma kapsamında ise, 2020-2024 yılları arasında “öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine” ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin, betimsel içerik analizi ve kategorik çözümleme yöntemiyle, alanyazındaki bu boşluğu doldurup; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerinin eğitim kurumlarındaki öneminin anlaşılup hem teorik hem de uygulamalı çalışmalara katkı sunacağı öngörülmektedir.

Örgütsel Sosyalleşme

Sosyalleşme, örgütün yeni üyesinin, örgütün eski üyelerinin örgütü algıladıkları biçimiyle, görebilmeleri için, geçirdiği algısal değişim sürecidir (Balci, 2003). 1970’li yılların sonuna doğru ortaya çıkan örgütsel sosyalleşme; yeni mezun bireyden, yeni bir örgüte geçen üst düzey yöneticiye kadar her kesimi ilgilendiren; aynı zamanda karmaşık zorluklarla dolu olan, yeni bir fırsat dönemidir (Bauer vd.1998). Örgütlerin, örgütsel sosyalleşmede sorumluluğu bulunmaktadır. Yeni üye ile örgüt arasında bir etkileşim gerçekleşmektedir. Örgütsel sosyalleşme sürecinde, yeni üye, mesleki bilgisi ve deneyimleri ile örgüte katkı sunarken; aynı zamanda, örgütün değerleri normları ve örgütteki davranışlar hakkında da bilgi edinir (Balci, 2023).

Örgütsel sosyalleşmenin amacı, örgüte katılan yeni üyeyi, örgütün etkili bir üyesi haline getirmektir (Can vd. 2006). İshakoğlu (1998), örgütsel sosyalleşmenin amaçlarını; işin gerekliliklerini öğrenmek, kişilerarasındaki ilişkilerin temelini sağlıklı olmasını sağlamak, örgütün güçlü konumdaki kişilerini tanıtmak, örgütün ortak kültürünü öğrenmek, örgütün amaçlarını ve benimsediği değerleri konusunda bilgilendirme ve örgütün tarihsel geçmişini öğrenmek şeklinde sıralamıştır.

Örgütsel sosyalleşme sayesinde, üye, örgüte uyum sağlar. Örgütsel uyum, üyenin, örgüt ile özdeşleşmesi, hedef ve değerlerini paylaşabilmesi, örgüt için çaba göstermesi durumudur (Çalık, 2003). Yeni üyenin örgütle uyumunun sağlanması, bu süreçte başarılı olması ve iş doyumunun hissedilmesi, sosyalleşme sürecinin önemli görevleri arasındadır. Üye, başarılı bir sosyalleşme geçirirse, örgütsel bağlılığı, başarısı, örgüte uyum sağlaması büyük oranda gerçekleşir (Balci, 2023). Diğer taraftan başarısız sosyalleşmelerde ise, yeni üye, işinden doyum alamaz; başarısı düşük olur, bununla beraber, örgütün amaç ve değerlerine uygun biçimde davranışlar gösteremeyebilir. Balci (2023) başarısız sosyalleşmenin, işten ayrılmanın da temellerini atabileceğini belirtmiştir. Bireyin işinden ayrılması ise

hem bireyi hem de örgütü hem maddi hem manevi şekilde zarara uğratan bir durumdur. Bu bağlamda, kurumlarda, örgütsel sosyalleşmenin öneminin kavranması, örgütsel sosyalleşme için gerekli çabanın gösterilmesi, üyenin ve örgütün geleceği için önemli bir konudur. Eğitim örgütleri açısından bakıldığında ise, örgütsel sosyalleşme adına, yeterli ve gerekli bir sürecin tam olarak işlemediği ifade edilebilir.

Eğitim Kurumlarında Örgütsel Sosyalleşme

Eğitim kurumlarında örgütsel sosyalleşme, örgütün üyesi ile okul ilişkilerinin bir aracı olurken; aynı zamanda, üyelerin, okulda etkin olmalarını da sağlayıp; üyeler ile okul başarısı arasındaki halka görevini de görmektedir (Kartal, 2007). Okullarda, öğretmenlerin ve yöneticilerin sosyalleşme süreçleri hem öğretmenler ve yöneticiler hem de örgüt için önemli bir husustur.

Okul yöneticisinin örgütsel sosyalleşmesi süreci, yöneticinin mesleğine girişiyse ve bazı diğer meslekleri de ilgi alanına alarak; okulunda sosyalleşme sürecine girmesiyle başlar (Balcı, 2003). Hizmet öncesi planlama, yöneticiye bilginin ve eğitimlerin sağlanması önemlidir. Yöneticinin, elenerek göreve gelmesi, sosyalleşmenin şartlarından bir tanesidir. Bu şart ise, yöneticinin hazır bulunmuşluğu ile ilgilidir. Bir diğer şart, yöneticinin, görevine adanmışlığıdır. Teknik yeterliliğe sahip olması, insani ilişkiler kurmadaki becerisi de önemlidir. Tüm bu aşamalardan geçen yöneticilerin, sürekli değerlendirilmeleri gerekmektedir; yöneticilere destek olunması da gereklidir (Hess, 1985).

Eğitim örgütlerinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme süreci ise, üniversite eğitimi ile başlamaktadır. Öğretmenin, uzman olabilmesi için iki önemli boyut; öğretmenin bilgi donanımı ve meslek ahlakıdır (Özden, 2000). Öğretmenlerin sosyalleşme süreci aday öğretmenlik ile devam etmektedir; öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimde, iyi bir eğitim almaları önemlidir (Kartal, 2007). Sosyalleşme süreci Staton’a (2008) göre, öğretmenlerin değerleri, tutumları, kuralları, bilgileri, mesleklerinin ve okullarının veya kültürün niteliklerinin kazandırılması için geçen karmaşık bir süreçtir. Van Maaen ve Schein (1977), örgütsel sosyalleşmenin oluşumuyla ilgili; kolektif ya da bireysel sosyalleşme, formal sosyalleşme ya da informal sosyalleşme; ardışık ya da tesadüfi sosyalleşme, sabit ya da değişken sosyalleşme; seri ya da ayırıcı sosyalleşme, atanma ya da mahrum bırakılma yolu olarak altı stratejik taktik geliştirmişlerdir. Diğer taraftan, öğretmenler, sınıfa girdiklerinde, beklentilerinden farklı bir ortamla karşılaşır; dramatik şekilde “gerçeklik şoku” yaşayabilirler (Kartal, 2007). Bu durumda, uyum sürecini başarılı geçirebilmek için, öğretmenlere destek sağlanmalıdır. Kartal’a (2007) göre, yöneticiler, öğretmenlerin ilk yıllarında, gerekli denetimlerde bulunmamakta ve yeterli iletişim kurmamaktadırlar. Bu hususta yönetici, okulundaki yeni öğretmen ile öğretimin her aşamasına dair iletişime geçmeli; öğretmeni gözlemeli, yardım etmelidir. Öğretmeler, kuralları uygulamada aksaklık gösterse de yönetici, okulun dayanağı olan tüm hiyerarşik yol ve yönergeleri öğretmene açıkça iletmelidir. Öğretmenlerin okula uyumunda, kuralları öğrenip, uyum sağlama süreci gerçekleşirken; teknik denetim de sosyalleşmede önemlidir. Burada ifade edilen uygulama ise, baskı amacıyla yapılmamakta; öğretmenin kabiliyeti ve okulun amaçlarının uyumunun gerçekleşmesi için gerekli olan bir uygulamadır.

Günümüz eğitim sisteminde ise, okulların örgütsel sosyalleşme sürecinde informal grupların, sosyalleşmede yardımcı olduğunu belirten araştırmalar bulunurken (Gizdem ve Kartal, 2015); Milli Eğitim Bakanlığının yürüttüğü eğitimlerin (Kondakçı, 2017) ve okul yönetiminin sosyalleşme sürecindeki çalışmalarının yeterli olmadığını belirten araştırmalar (Kartal, 2008) ile öğretmenlerin sosyalleşme ile ilgili isteklerinin karşılanmadığını belirten araştırmalar (Çanak ve Katıtaş, 2016)da bulunmaktadır. Bu bağlamda, eğitim kurumlarında, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme sürecinin başarılı geçirilebilmesi için, gerekli eğitimlerin verilmesi; okullarda da bu konuda öncelikle okul yöneticisinin, sonra da diğer öğretmenlerin desteği ve yardımının gerekliliğinin kavranması önemlidir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi ile ilgili alanyazın incelendiğinde, 2016-2020 yılları arasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme kavramını konu edinen tezlerin ve makalelerin incelenmesinin yapıldığı Aydın ve Tulunay’ın (2022) çalışması tespit edilmiştir. 2020 yılından sonraki yıllarda ise, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi kavramını konu edinen çalışmaları inceleyen bir araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle, bu araştırmanın, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi ile ilgili alanyazındaki boşluğu dolduracağı, Türkiye’deki eğitim kurumlarında, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri hakkında genel bir bakış açısı sunacağı; araştırmacılar ve uygulayıcılar için rehber niteliğinde bir kaynak olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı; Türkiye’de 2000-2024 yılları arasında “öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri” konusunda yazılan lisansüstü tezlerin kapsamlı ve bütüncül bir şekilde incelenerek; kategorik olarak çözümlenmesinin yapılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımı nasıldır?

2. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yayın türlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yürütülen üniversite türlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yürütülen örneklem bölgesine göre dağılımı nasıldır?
5. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin örneklem belirleme yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin örneklem sayılarına göre dağılımı nasıldır?
7. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin uygulandığı eğitim kademesine göre dağılımı nasıldır?
8. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre dağılımı nasıldır?
9. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
10. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
11. Öğretmenlerin, örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin analizi sunulmuştur.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Türkiye’de 2020-2024 yılları arasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi üzerine yazılan tezlerin bütüncül ve kapsamlı bir şekilde incelenmesi amacıyla betimsel içerik analizi yöntemi ve kategorik çözümlene tekniği ile yürütülmüştür. Betimsel içerik analizi, belirli bir konuda, birbirinden bağımsız şekilde yapılan nitel ve nicel araştırmaların derinlemesine incelenerek; düzenlenmesidir. Bu sayede, konuyla ilgili genel eğilimler tespit edilmektedir (Ültay vd. 2021). Betimsel içerik analiz yöntemlerinden bir tanesi olan kategorik çözümlene ise, belirli bir metnin birimlere bölünmesi adımlarını izleyerek; bu birimlerin daha önceden belirlenmiş ölçütlere göre, kategoriler biçiminde gruplandırılmasıdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, YÖK Ulusal Tez Merkezinde, bulunan “örgütsel sosyalleşme” konusunda 2020-2024 yılları arasında Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Çalışmada, amaçlı örneklem belirleme yöntemlerinden bir tanesi olan ölçüt örneklem belirleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde, önceden tespit edilmiş ölçütlere denk gelen bütün durumlar çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına “öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi, örgütsel sosyalleşme, eğitim” anahtar kelimeleri yazılarak, bu anahtar kelimeler, başlık, özet bilgiler bölümünde taranmıştır. 2020-2024 yılları arasında yazılan ve önceden belirlenmiş ölçütlere uyan tezlerin içerikleri detaylı şekilde incelenmiştir. Buna göre, arama ölçütlerine uygun olarak, eğitim alanında 15 tane yüksek lisans tezine ulaşılmıştır; böylece araştırmanın çalışma grubu oluşturulmuştur. 2020-2024 yılları arasında bu konuda yazılan, hiçbir doktora tezine ulaşılmamıştır.

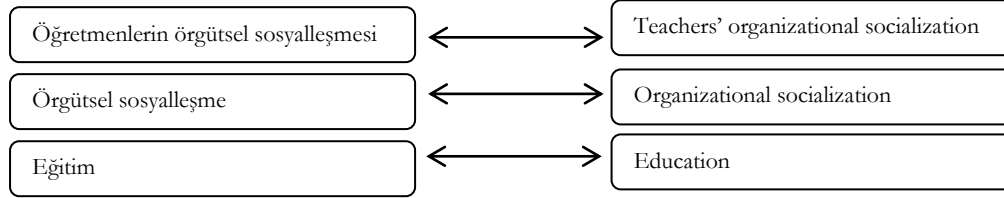
Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırma kapsamında, araştırmacılar tarafından, verileri toplamak amacıyla, “Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmesi Konulu Yazılan Lisansüstü Tezleri İnceleme Formu” hazırlanmıştır. Formda lisansüstü tezlerin yayın yılları, yayın türleri, tezlerin yürütüldükleri üniversite türleri, örneklem bölgeleri, örneklem belirleme yöntemleri, örneklem sayıları, uygulandıkları eğitim kademeleri, konu alanları, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ve analiz yöntemlerine göre dağılımları tablo şeklinde düzenlenerek; veri toplama aracı oluşturulmuştur.

Araştırmacılar tarafından, araştırmada yer alan ve incelenen tezlerle ilgili olarak belirlenen ölçütler aşağıdaki gibidir:

- İncelemesi yapılan tezlerin YÖK veri tabanında, tam metne izni olan, konu alanlarında, “öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesini” içeren ve eğitim ile ilişkisi olan Türkiye’de yürütülen tezler olması,
- YÖK veri tabanında, 2020-2024 yılları arasında yürütülen güncel tezler olmalarıdır.

Tezlerin başlıkları, anahtar kelimelerin Türkçe ve İngilizce olarak veri tabanında taranması Şekil 1’deki gibidir.

Şekil 1. Verilerin toplanmasında kullanılan anahtar kelimeler

Şekil 1’de görüldüğü gibi YÖK veri tabanında, belirlenen anahtar kelimeler Türkçe, İngilizce yazılarak; konu ile ilgili tezlerin başlıkları bulunmuştur. İnceleme sonucunda, araştırmacının konusuyla ilgili, 15 yüksek lisans tezi araştırmacının verilerini oluşturmaktadır. Araştırmacının verilerinin bilgisi, ekler bölümünde sunulmuştur.

Verilerin analizi

Bu araştırmada, betimsel içerik analiz türlerinden, kategorik çözümleme tekniği kullanılarak; verilerin analizi yapılmıştır. Tezlerin YÖK veri tabanında “öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi” ile ilgili ve eğitim alanında yapılmış olmasına, erişime açık olmasına, tezlerin başlığına, anahtar kelimelere ve belirlenen ölçütlere göre, aramalar yapılmış; içerikleri detaylı şekilde incelenmiştir. Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusundaki tezler; araştırmacılar tarafından eş zamanlı incelenerek, önceden hazırlanmış olan “Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmesi Konulu Yazılan Lisansüstü Tezleri İnceleme Formu”ndaki tablolara işlenerek; bulguların kullanılma sıklığı (n) ile belirtilip; verilerin, kategorilere göre çözümlenmesi yapılmıştır.

Araştırmacının, geçerlik ve güvenilirliği için, incelenen verilere bağlı kalınarak; veri toplama süreci ve verilerin analizi araştırmacılar tarafından detaylı şekilde tablolara not edilip, depolanmıştır. Nitel araştırmalarda, geçerlik; doğru bilgiye ulaşmak için önlemlerin alınması, güvenilirlik ise, araştırma sürecinin ve verilerin başka bir araştırmacının, değerlendirmesini sağlayacak şekilde belirtilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada, YÖK veri tabanından, belirlenen ölçütlere göre tezler belirlenip; tez bilgilerine sadık kalındığı için doğru bilgiye ulaşılmış ve geçerlik önemli ölçüde sağlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2018) göre, geçerlik önemli derecede güvende olduğunda; aynı zamanda güvenilirlik de sağlanabilmektedir. Tezlerin çözümlenmesine ilişkin oluşturulan forma, başka bir araştırmacının kolaylıkla anlayabileceği şekilde, kodlamalar özenli şekilde kodlanmıştır. Kodlama güvenilirliğini sağlamak amacıyla, ilk analiz çalışmasından iki hafta sonra, tezler tekrar incelenip; veriler kodlanarak, analizler tekrarlanmış ve kontrolleri yapılmıştır. Böylece, araştırmacının güvenilirliği sağlanmıştır.

Bulgular

Araştırmada belirtilen alt amaçlara ilişkin elde edilen bulgular, araştırma sorularına göre başlıklar ve tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımı aşağıdaki Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1*Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı*

Değişkenler	Kategori	n
Yayın Yılı	2020	4
	2021	4
	2022	3
	2023	1
	2024	3
Toplam		15

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin 2020 yılında (n=4); 2021’de (n=4) olmak üzere en fazla 2020 ve 2021 yıllarında, konu ile ilgili yüksek lisans tezi yazıldığı görülmektedir. 2022 (n=3); 2024 (n=3); 2023 yılında (n=1) sayıda öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusu ile ilgili yüksek lisans tezi yazıldığı tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yayın Türlerine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yayın türlerine göre dağılımı aşağıdaki Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2*Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yayın Türüne Göre Dağılımı*

Değişkenler	Kategori	n
Yayın Türü	Yüksek Lisans	15
	Doktora	0
Toplam		15

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin hepsinin yüksek lisans tezlerinden (n=15) oluştuğu ve konu ile ilgili herhangi bir doktora tezi yazmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yürütülen Üniversite Türlerine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yürütülen üniversite türlerine göre dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3*Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yürütülen Üniversite Türüne Göre Dağılımı*

Değişkenler	Kategori	n
Üniversite Türü	Devlet Üniversitesi	14
	Vakıf Üniversitesi	1
Toplam		15

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin (n=14) devlet üniversitesinde; sadece (n=1) tanesinin ise vakıf üniversitesinde yürütülmüş olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yürütülen Örneklem Bölgesine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin yürütülen örneklem bölgesine göre dağılımı Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4*Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yürütülen Örneklem Bölgesine Göre Dağılımı*

Değişkenler	Kategori	n
Örneklem Bölgesi	Marmara Bölgesi	1
	Karadeniz Bölgesi	3
	Akdeniz Bölgesi	2
	İç Anadolu Bölgesi	2
	Doğu Anadolu Bölgesi	3
	Güney Doğu Anadolu Bölgesi	2
	Belirtilmemiş	2

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin en az Marmara Bölgesi’nde (n=1) çalışıldığı; Karadeniz Bölgesi (n=3) ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde (n=3); öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme konusunun tezlerde çalışıldığı, Akdeniz Bölgesi (n=2); İç Anadolu Bölgesi (n=2); Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin (n=2) bunu takip ettiği; Ege Bölgesi’nde öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri üzerine lisansüstü çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Analizde “belirtilmemiş” olarak ifade edilen çalışmaların ise, bir tanesi ülkede bulunan tüm kamu üniversitelerinde yürütülmüş olup; bir diğeri ise kesin olarak bir şehir belirtilmeden; ülkede konu ile ilgili yürütülen birçok araştırmanın incelemesini yapan bir çalışma olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Belirleme Yöntemlerine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin örneklem belirleme yöntemlerine göre dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Belirleme Yöntemlerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategori	n
Örneklem	Basit Seçkisiz	6
	Tabakalı Örneklem	1
Belirleme Yöntemleri	Küme Örneklem	1
	Kolayda Örneklem	2
	Ölçüt Örneklem	2
	Rastlantısal Örneklem	1
	Belirtilmemiş	3
Toplam		16

Tablo 5 incelendiğinde, lisansüstü tezlerin örneklem belirleme yöntemlerinden en fazla “basit seçkisiz yöntem”(n=6); sonrasında, “ölçüt örneklem” (n=2); “kolay örneklem” (n=2) tercih edildiği; bir tezin, iki farklı okul türü için, “ölçüt örneklem” ve “kolay örneklem” olarak iki farklı örneklem belirleme yöntemi kullandığı belirlenmiştir. Diğer yöntemlerin ise (tabakalı örneklem, küme örneklem, rastlantısal örneklem) her birinin (n=1) kullanıldığı tespit edilmiştir. Analizde “belirtilmemiş” ifadesinde ise tezlerden bir tanesi, geliştirdiği strateji doğrultusunda örneklem seçtiğini belirtirken; diğer iki tezin ise, örneklem büyüklüğünü hesaplayarak örneklem belirlediği görülmüştür. Bu nedenle incelenen tezlerde 16 farklı örneklem belirleme yöntemi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Sayılarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin örneklem sayılarına göre dağılımı Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Sayılarına Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategori	n
Örneklem Sayıları	8	1
	10	1
	62	1
	281	1
	291	1
	303	1
	313	1
	389	1
	400	1
	408	1
	443	1
	468	1
	488	1
	557	1
	577	1
1103	1	

Tablo 6, incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yürütülen tezlerin örneklem sayılarının en az (n=8) en fazla (n=1103) olduğu tespit edilmiştir. Analizde konu ile ilgili üç tezin 303-389; beş tezin ise 400-488 arası örneklem sayısına sahip olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Uygulandığı Eğitim Kademesine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin uygulandığı eğitim kademesine göre dağılımı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Uygulandığı Eğitim Kademesine Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategori	n
Uygulandığı Eğitim Kademesi	Anaokulu-okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise	4
	İlkokul, ortaokul, lise	1
	Özel ilköğretim okulu	1
	Ortaokul	2
	Lise	3
	YBO, ortaokul	1
	Devlet üniversitesi	1
	Belirtilmemiş	2

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin tezlerin en fazla (n=4) belirlenen yerlerde görev yapan anaokulu-okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin katılımı ile yapıldığı; ikinci sırada ise, (n=3) lise öğretmenlerinin katılımı ile; üçüncü sırada (n=2) ortaokul öğretmenlerinin katılımı ile; sonrasında ise ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerini örneklem olarak belirleyen (n=1), özel ilköğretim okulu öğretmenlerini örneklem olarak seçen (n=1); YBO, ortaokul öğretmenlerinin katılımı ile yürütülen çalışma (n=1); devlet üniversitesinde görev yapan akademisyenlerin katılımı (n=1) ile gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Analizde “belirtilmemiş” olarak yazan (n=2) ifade ise örneklem olarak araştırmaya katılan aday öğretmenlik sürecini 3 yıl önce tamamlayan öğretmenlerin hangi eğitim kademesinde olduklarını belirtmeyen bir yüksek lisans tezi ve konu ile ilgili çalışmaların incelemesini yapan bir diğer yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre dağılımı Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategori	n	
Çalışma Alanı	Örgütsel Sosyalleşme	15	
	Ö. Örgütsel Sosyalleşme Düzeyi	12	
	Ö. Örgütsel Sosyalleşme Algısı	2	
	Aday Ö. Örgütsel Sosyalleşme Deneyimi	1	
	Ö. Örgütsel Sosyalleşme Süreci	1	
	Akademisyenlerin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri	1	
	Okul Yöneticilerinin Liderlik Stilleri	2	
	Ö. Örgütsel Özdeşleşme Düzeyi	1	
	Ö. Örgütsel Vatandaşlık Davranış	2	
	Ö. Mesleki İdealizm	1	
	Ö. Örgütsel Uyum	1	
	Ö. Öz Yeterlik Algı Düzeyleri	1	
	Okul Müdürlerinin Denetim Roller	1	
	Ö. Kültürel Sermaye Yeterlikleri	1	
	Ö. Kişilik Özellikleri	1	
	Ö. Yabancılaşma Algısı	1	
	Ö. Cinsiyet ve Medeni Duruma Etki	1	
	Ö. Algısal Mobbing Düzeyi	1	
	Ö. Örgütsel Bağlılık Düzeyi	1	
	Ö. Örgütsel Yalnızlık Düzeyi	1	
	Kuşak Farkı	1	
	Üniversitelerin Örgütsel Yapı Özellikleri	1	
	İşe Bağlanma	1	
	Toplam		51

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri konusu üzerine yazılan yüksek lisans tezlerinin (n=15) olduğu ve birçok farklı değişkeninin birlikte çalışıldığı belirlenmiştir. Çalışma konu alanı olarak; en fazla örgütsel sosyalleşme düzeyi (n=12) konusunda tezlerin yazıldığı; ikinci sırada, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme algısı (n=2); okul yöneticilerinin liderlik stilleri (n=2); öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışı (n=2) değişkenlerinin, en fazla çalışılan konular olduğu belirlenirken;2020-2024 yılları arasında örgütsel sosyalleşme ve sosyalleşmenin alt konuları ile ilgili çalışılan konular haricinde, öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeyi, mesleki idealizmi, örgütsel uyumları, öz yeterlik algı düzeyleri, kültürel sermaye yeterlikleri, kişilik özellikleri, yabancılaşma algıları, cinsiyet ve medeni duruma etkisi, algısal mobbing düzeyleri, örgütsel bağlılık düzeyleri, örgütsel yalnızlık düzeyleri, örgütsel vatandaşlık davranışı, okul yöneticilerinin liderlik stilleri, kuşak farkı, işe bağlanma, üniversitelerin örgütsel yapı özellikleri ve okul müdürlerinin denetim rolleri konuları olmak üzere (n=17) farklı konunun çalışıldığı belirlenmiştir. İncelenen tezlerinin, bir tanesi sadece örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile ilgiliyken; bir tanesi örgütsel sosyalleşmenin alt konusu üzerine çalışılmış; sekiz tanesi (n=2) çalışma konusu ile beraber ilişkilendirilerek; iki tanesi (n=4) konu ile; üç tanesi de (n=3) farklı konu ile ilişkilendirilerek, lisansüstü tezlerde çalışılmıştır; toplam olarak ise 51 çalışma konusu üzerine yüksek lisans tezlerinin yazıldığı tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategori	n	
Araştırma Yöntemi	Nicel	İlişkisel Tarama Modeli	12
	Nitel	Rassal Etki Modeli	1
		Olgubilim	1
		Karma Açıklayıcı Sıralı Desen	1
Toplam		15	

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusu ile ilgili olarak yazılan yüksek lisans tezlerinin en fazla (n=13), nicel araştırma yöntemiyle; ilişkisel tarama modelinde (n=12); ve rassal etki modeli (n=1) olarak yürütüldüğü belirlenmiştir. İncelenen araştırmalardan (n=1) tanesi nitel araştırma yöntemiyle; olgubilim araştırma deseniyle, (n=1) tezin de karma yöntem ve açıklayıcı sıralı desen ile yürütüldüğü tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10 incelendiğinde, nicel araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmalarda, veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formunun (n=10); en fazla ise (n=27) hazır ölçek kullanıldığı analiz sonucunda tespit edilmiştir. Bunların (n=13) tanesi örgütsel sosyalleşme ölçeğidir. Bu ölçeklerden Erdoğan’a (2012) ait (n=4) veri toplama aracı olarak kullanılırken; Erdoğan’ın (2012) örgütsel sosyalleşme ölçeğinin geliştirilmiş hali olan Erdoğan ve Dönmez’in (2019) örgütsel sosyalleşme ölçeği, tezlerde veri toplama aracı olarak (n=6) en fazla kullanılan örgütsel sosyalleşme ölçeğidir. Çeşitli konularda veri toplamak için kullanılan diğer hazır ölçekler (n=14) tanedir. Analizlerde, sadece algısal mobbing ölçeğinin araştırmacı Akgül (2020) tarafından geliştirildiği tespit edilmiştir. Uludaşdemir (2024) ve Akalan (2024) araştırmaları için yarı yapılandırılmış görüşme formları geliştirmiştir (n=2). Bir tezde veri toplama aracı olarak ses kayıt cihazı (n=1) kullandığı belirlenmiştir.27 araştırmada hazır ölçek kullanılmıştır.

Tablo 10*Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı*

Değişkenler	Kategori	n	
Veri	Kişisel Bilgi Formu	10	
Toplama	Hazır Ölçek	27	
Araçları	Nicel	Araştırmacının Geliştirdiği Ölçek	1
		Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	2
	Nitel	Ses Kayıt Cihazı	1
Örgütsel Sosyalleşme Ölçekleri			
		Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği (Erdoğan, 2012)	4
		Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği (Erdoğan ve Dönmez, 2019)	6
		Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği (Kartal, 2007)	1
		Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği (Balcı vd. 2012)-uyarlama	1
		Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği (Balcı vd. 2016)-uyarlama	1
Diğer Çalışma Konuları Ölçekleri			
Hazır Ölçek		Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (Bacanlı vd. 2009)	1
		Örgütsel Vatandaşlık Ölçeği (Polat, 2007)	1
		Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeği (Basım ve Şeşen, 2006)	1
		Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri Ölçeği (Şahin, 2009)	1
		Liderlik Stilleri Ölçeği (Akçakoca ve Bilgin, 2016)	1
		Örgütsel Bağlılık Ölçeği (Meyer et al. 1993)	1
		İş Yerinde Yalnızlık Ölçeği (Wright et al. 2006)	1
		Örgütsel Yapı Ölçeği-Üniversite Versiyonu (Erol ve Ordu, 2018)	1
		İdealist Öğretmen Ölçeği (Can vd., 2019)	1
		Örgütsel Uyum Ölçeği (Uçan, 2019)	1
		Türk Öğretmenlerin Özyeterlik Algıları Ölçeği (Çapa vd., 2005)	1
		Okul Yöneticilerinin Denetim Rollerini Ölçeği (Bayraktutan, 2011)	1
		Kültürel Sermaye Ölçeği (Avcı Yaşar, 2014)	1
		Utrecht İşe Bağlanma Ölçeği (Özkalp ve Meydan, 2015)	1
		Araştırmacının Geliştirdiği Ölçek	1
		Algısal Mobbing Ölçeği (Akgül, 2020)	1
	Ölçek Toplamı		28
Veri Toplama Araçları Toplamı		41	

Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin analiz yöntemlerine göre dağılımı Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11*Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerine İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı*

Değişkenler	Kategori	n	
Veri Analiz	Betimsel İstatistik	10	
Yöntemi	Nicel	t-testi	13
		ANOVA	12
		Faktör Analizi	4
		Korelasyon	11
		Regresyon	9
		Meta Analiz	1
		Moderatör Analiz	1
		Nitel	İçerik Analizi
	Karma	İçerik Analizi	1
Toplam		63	

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerine ilişkin yürütülen tezlerin en çok nicel araştırma yöntemi ile yapıldığı; veri analiz yöntemleri incelendiğinde ise, en çok kullanılan analiz yöntemin t-testi (n=13); ikinci yöntemin ANOVA (n=12); üçüncü yöntemin korelasyon analizi (n=11); dördüncü yöntemin betimsel istatistik (n=10); beşinci yöntemin regresyon analizi (n=9) olduğu; altıncı analiz yönteminin ise, faktör analizi (n=4); en son ise meta analiz (n=1) ve moderatör analizin (n=1) olduğu tespit edilmiştir. Nitel ve karma yöntemle yürütülen iki çalışmada ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, 2020-2024 yılları arasında Türkiye’de yazılan lisansüstü tezlerin kategorik çözümlemesi sonucunda, “verilerin yayın yılı, yayın türü, üniversite türü, örneklem bölgesi, örneklem belirleme yöntemi, örneklem sayıları, uygulandığı eğitim kademesi, çalışma alanı konuları, araştırma yöntemi, veri toplama araçları ve verilerin analiz yöntemlerine” göre dağılımının nasıl olduğuyla ilgili olan alt amaçlara göre bulgular değerlendirilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın verilerinin yayın yılı dağılımı ile ilgili olan bulguları incelendiğinde, 2020 yılında; Akgül (2020); Çınar (2020); Gülersel Derelioğlu (2020); Karaer (2020) ve 2021 yıllarında; Bektaş (2021); Göztok (2021); Hazar (2021); Toprakçı’nın (2021), öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri üzerine yazılan yüksek lisans tezleri, diğer yıllara göre, daha fazladır. Diğer taraftan, belirtilen yıl aralığında, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusu üzerine tezlerin yoğun bir şekilde çalışılmadığı dikkat çekicidir. Buna göre, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme kavramının eğitim sektöründe yeni bir kavram olması (Kondakçı, 2017) örgütsel sosyalleşme konusunun tezlerde henüz yoğun olarak çalışılan bir konu olmamasının nedeni olabilir.

Araştırmanın verilerinin yayın türü ile ilgili olan bulguları incelendiğinde, sadece yüksek lisans tezlerinde belirlenen konunun çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu Dolapçı ve Uluğ’un (2023); Koşar vd.nin (2017); Koşar’ın (2018); Sezgin ve Sönmez’in (2018) ve Yumuşak ve Korkmaz’ın (2021) çeşitli konularda yazılan tezleri inceledikleri çalışmalarında da, yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olduğu sonucuna ulaştıkları için kısmen benzerlik göstermektedir. Aydın ve Ateş’in (2022) örgütsel sosyalleşme tezlerini konu edinen araştırmasıyla da araştırmanın bu bulgu sonucu kısmen örtüşmektedir. Konu ile ilgili herhangi bir doktora tezine ise ulaşılmamıştır. Bu durum ise, Türkiye’de doktora yapan öğrenci sayısının, yüksek lisans yapan öğrenci sayısına göre, daha az olmasından kaynaklanabilir.

Araştırmanın verilerinin yürütülen üniversite türü ile ilgili olan bulguları incelendiğinde, yüksek lisans tezlerinden hemen hepsinin devlet üniversitelerinde yürütüldüğü, sadece, bir yüksek lisans tezinin ise özel üniversitede (Gülersel Derelioğlu, 2020) yürütüldüğü tespit edilmiştir. Ertürk ve Koşar (2023), Koşar (2020) ile Sezgin ve Sönmez’in (2018) çeşitli konulardaki lisansüstü tezleri inceledikleri araştırma sonuçlarında da, tezlerin çoğunun devlet üniversitelerinde yürütüldüğü tespit edildiğinden, araştırmanın bu bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusunun özel üniversitelerde sadece bir tezde çalışılmış olması; örgütsel sosyalleşmenin olumlu getirilerinin henüz her kesim tarafından anlaşılmadığının göstergesi olabilir. Bu nedenle, araştırmanın bu bulgusunun dikkate değer olduğu belirtilebilir ve eğitim sektörü açısından olumsuz bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırmanın verilerinin örneklem bölgesi dağılımı ile ilgili olan bulguları incelendiğinde, yüksek lisans tezlerinin, Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde üç tezde (Akalan, 2024; Akgül, 2020; Bektaş, 2021; Cenger, 2024; Daban, 2023; Gölmez, 2022); diğer bölgelerin her birinde ikişer tezde çalışma konusu olarak seçilirken; Marmara Bölgesi’nde sadece bir tezde (Gülersel Derelioğlu, 2020) tez konusu olarak seçildiği tespit edilmiştir. Ege Bölgesi’nde bu konuda tez yazılmadığı belirlenmiştir. Aydın ve Ateş’in (2022) araştırmasına göre örgütsel sosyalleşme konusu en çok Marmara Bölgesi’nde çalışılmıştır. Bu farklılık, Marmara Bölgesi’ndeki eğitim kurumlarını örneklem olarak seçen araştırmacıların, önceki yıllarda yapılan araştırmaları inceleyerek; bu bölgede zaten çalışılan bir konuyu, çalışma konusu olarak, seçmemiş olmalarından kaynaklı olabilir.

Araştırmanın verilerinin örneklem belirleme yöntemi ile ilgili olan bulguları incelendiğinde en çok “basit seçkisiz örnekleme” tekniğinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Büyüköztürk vd. (2016) seçkisiz örneklemin, temsil edici bir yol seçmek için doğru yol olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre, incelenen tezlerde temsil gücüne ve amaçlarına göre uygun örneklem seçme yöntemi kullanıldığı belirtilebilir. Araştırmanın bu bulgusu; Aydın ve Ateş (2022) ile Sezgin ve Sönmez’in (2018) araştırmalarının bulgularıyla örneklem seçme yöntemi açısından, kısmen benzerlik göstermektedir. Araştırma bulguları incelendiğinde, örneklem seçme yöntemini belirtmeyen araştırma da bulunmaktadır. Bu araştırma bulgusu, Gökmen, vd.nin (2017) araştırmasının bulgusuyla bu açıdan örtüşmektedir. Araştırma örnekleminin tespitini açıklamayan araştırmacıların ise, yöntemsel açıdan eksiklikleri olabilir (Koşar vd. 2017). Örneklem belirleme yönteminin seçiminde, farklı bir yol izleyerek; tezinin amacına uygun olarak geliştirmiş olduğu tarama stratejisine göre, örneklemini belirlediğini belirten araştırma da (Göztok, 2021) bulunmaktadır.

Araştırmanın verilerinin örneklem sayısı dağılımı ile ilgili olan bulguları incelendiğinde, nicel araştırmalarda, araştırma yöntemi ve verilerle yapılacak analizlerin örneklemin ne kadar olacağını tespit etmede büyük bir yere sahip olduğu belirtilebilir. Nitel araştırmada ise, örneklem büyüklüğünü tespit etmek için araştırmanın odağına, veri miktarına ve kuramsal örnekleme ilkelerine dikkat edilmelidir

(Croply, 2002'den Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018). İncelenen tezlerde ise nicel araştırmalarda en düşük örneklem sayısı (n=62); karma araştırma yöntemi ile yapılan tez için en düşük örneklem sayısı (n= 8); nicel araştırma yöntemi ile yürütülen tez için en büyük örneklem sayısı (n= 1103) tür. İncelenen tezlerde, araştırmanın yöntemine ya da araştırma odağına ve veri miktarı gibi kriterlere göre, belirlenen örneklem sayılarının uygun olduğu belirtilebilir.

Araştırmanın verilerinin araştırmanın uygulandığı eğitim kademesi dağılımı ile ilgili olan bulguları incelendiğinde; araştırmalarda en çok belirli örneklem bölgelerinde, anaokulu-okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinin toplu biçimde, örneklem olarak seçildiği tespit edilmiştir (Gölmez, 2022; Hazar, 2021; Karaer, 2020; Toprakçı, 2021). Tezlerin aynı yerdeki eğitim kademelerinde yürütülmesi, o yerde görev yapan her kademedeki öğretmenin, sosyalleşme algılarının tespiti ve detaylı incelenmesi bakımından uygun bir karar olduğu belirtilebilir. Araştırmaların uygulandığı eğitim kademesi olarak ikinci sırada, lise kademesi gelmektedir. Eğitim kademesi belirtilmeksizin; araştırmanın aday öğretmenlerin katılımıyla yürütüldüğü tespit edilen araştırma da bulunmaktadır (Uludaşdemir, 2024). Angelle (2002) aday öğretmenlerin, ilk tecrübelerinin ve çalışma şartlarının mesleklerine bağlılıklarını etkilediğini ifade etmektedir. Diğer taraftan, örgütsel sosyalleşme denildiğinde, genel olarak ilk önce aday öğretmenler hatırlanır. Bu açıdan, aday öğretmenlerin katılımcı olduğu tezin sadece bir tane olması dikkat çekicidir. İncelenen tezlerin sadece bir tanesi üniversitelerde yürütülmüştür (Çınar, 2020). Eğitim kademesi seçiminde, üniversitelerin öncelikli olmadığı belirtilebilir. Bunun nedeni olarak ise, araştırmacıların çoğunun öğretmen olması ve öğretmenlere daha kolay ulaşabildikleri şeklinde yorumlanabilir. Ertürk ve Koşar'ın (2023) araştırmasının bulgularında da katılımcılarının akademisyen olduğu araştırmalar az sayıda olduğu için, bu araştırmanın bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Öte yandan, sahaya ve uygulamaya bilgi sunan akademisyenlerin, araştırmalarda örneklem olarak seçilmemesi olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Araştırma verilerinin, araştırmanın konularının dağılımı ile ilgili olan bulguları incelendiğinde; tezlerde en fazla örgütsel sosyalleşme düzeyi konusunun (Akalın, 2024; Akgül, 2020; Bektaş, 2021; Cenger, 2024; Çavuşoğlu, 2022; Çınar, 2020; Daban, 2023; Gölmez, 2022; Gürbüz, 2022; Hazar, 2021; Karaer, 2020; Toprakçı, 2021) çalışıldığı tespit edilmiştir. Kartal (2007) yönetici ve öğretmenlerin hem tayini çıktığında hem de bir üst düzey makama atamaları olduğunda, sosyalleşme süreçlerinin, iş hayatları boyunca devam ettiğini belirtmektedir, bu nedenle de incelenen tezlerde, "örgütsel sosyalleşme düzeyinin", en çok çalışılan, çalışma konusu olması olağan bir durumdur. Daha sonra ise, örgütsel sosyalleşme algısı (Göztok, 2021; Gülersel Derelioglu, 2020); örgütsel vatandaşlık davranışı (Bektaş, 2021; Çavuşoğlu, 2022) ve yöneticilerin liderlik stilleri (Daban, 2023; Karaer, 2020) konularının tezlerde çalışıldığı belirlenirken; örgütsel sosyalleşmenin ayrıca farklı konular ile ilişkilendirdiği de tespit edilmiştir. Aydın ve Ateş (2022) araştırmasında, 2016-2020 yılları arasında, en çok örgütsel sosyalleşme ile örgütsel sessizlik arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların olduğunu belirtmiştir. Fakat bu araştırma sonucuna göre, 2020 yılından itibaren, örgütsel sosyalleşme ile örgütsel sessizlik arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma tespit edilmemiştir. Bu nedenle, bu araştırmasının bulgusu ile örtüşmemektedir.

Araştırmanın verilerinin araştırma yöntemiyle ilgili olan bulguları incelendiğinde, nicel araştırma yönteminin daha fazla tercih edildiği ve ilişkisel tarama modeli ile araştırmaların yürütüldüğü belirlenmiştir. Bu durum ise, verilerin bir defada ve hızlı toplanmak istenmesi; araştırmacıların var olan durumu olduğu gibi sunmak ve değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek istemelerinden kaynaklı olabilir. Bu bulgu, Sezgin ve Sönmez'in (2018) araştırmalarıyla örtüşmektedir. Baş ve Özturan Sağırlı (2017), Gökmen vd. (2007), Koşar vd. (2017) ve Yumuşak ve Korkmaz'ın (2021) çalışmaları, kullanılan araştırma yöntemi açısından, bu araştırmayı kısmen desteklemektedir. İncelenen tezlerin bir tanesinde, nitel araştırma yöntemi ve olgubilim deseni kullanıldığı (Uludaşdemir, 2024), bir diğer tezde de karma yöntem ve açıklayıcı sıralı desen (Akalın, 2024) kullanıldığı belirlenmiştir. Büyüköztürk vd. (2016) nitel araştırmalarda, araştırmacının bilgileri ve tecrübesiyle gerçekliği mevcut bağlamında anlamlı hale getiren bir yorumcu bakışı içerdiğini belirtmektedir. Nitel araştırmalarda ve karma yöntem ile yapılan araştırmalarda verilerin toplanması, fazla zaman aldığı için, araştırmacılar tarafından tercih edilmemiş olabilir. Araştırma konusunun derinlemesine incelenmesini sağlayan nitel araştırmanın tezlerde bu kadar az kullanılması, alanyazında bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Araştırmanın verilerinin toplama aracı ile ilgili olan bulguları incelendiğinde; nicel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülen tezlerde, veri toplama araçları, kişisel bilgi formu ve hazır ölçeklerdir. Bu ölçeklerden en çok kullanılan ölçeğin Erdoğan'ın (2012) örgütsel sosyalleşme ölçeğinin geliştirilmiş hali olan Erdoğan ve Dönmez'in (2019) örgütsel sosyalleşme ölçeği olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularında tespit edilen çeşitli konulardaki diğer hazır ölçeklerin yanında, araştırmacı tarafından geliştirilen tek ölçek olarak Akgül (2020) tarafından geliştirilen algısal mobbing ölçeği tespit edilmiştir. Tezlerde hazır ölçek kullanılmamasının nedeni olarak, incelenen tezlerin hepsinin yüksek lisans düzeyinde olması ve daha derin çalışma gerektiren ölçek geliştirme çalışmalarının doktora düzeyindeki tezlerde görüldüğü için olabilir. Veri toplama aracı olarak, en az tercih edilen yöntemin Akalan (2024) ile

Uludaşdemir (2024) tarafından geliştirilen, yarı yapılandırılmış görüşme formları olduğu ve görüşmenin ses kayıt cihazı ile kayda alındığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, veri toplama araçları açısından, Aydın ve Ateş’in (2022) çalışması ile benzerdir.

Araştırma verilerinin analiz yöntemleri ile ilgili bulguları incelendiğinde, en çok kullanılan yöntem sırasıyla -t testi, ANOVA ve korelasyon analizi; daha sonra ise betimsel istatistik ve regresyon analizi olduğu tespit edilmiştir. Aydın ve Ateş (2022), Baş ve Özturan-Sağır (2017), Gökmen vd. (2007) ve Koşar’ın (2018) araştırmalarının sonuçlarında da betimsel istatistik, ANOVA, -t testi analiz yöntemlerinin daha çok kullanıldığı tespit edildiğinden, araştırmanın bu bulgu sonucu ile kısmen örtüşmektedir. Analiz sonucunda, meta analiz ve moderatör analizini kullanan araştırmaların da birer tane olduğu belirlenmiştir. 2020-2024 yılları arasındaki tezlerde daha çok nicel araştırma yöntemi tercih edildiği için, veri analiz yönteminin de araştırma yöntemine göre şekillendiği belirtilebilir. Tezlerin sadece bir tanesi nitel araştırma yöntemi ile bir tanesinin de karma yöntem ile yürütüldüğü belirlenmiş olup bu tezlerde, içerik analiz yönteminin kullanıldığı tespit edilmiştir. Sonuca ulaşılmasının zaman alıcı bir yöntem olmasından dolayı nitel araştırmaların ve farklı analiz yöntemlerinin tercih edilmediği belirtilebilir.

Bu çalışmada, 2020-2024 yılları arasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi konusunda yazılan 15 lisansüstü tezin kapsamlı ve bütüncül bir şekilde analizi yapılmıştır. Analiz sürecinde incelenen tezlerin, ortak ve farklı taraflarının sistematik olarak ortaya konması amaçlanmıştır. Elde edilen bulguların, bu alanda çalışma yapmayı planlayan araştırmacılar için, rehber niteliğinde olacağı düşünülmektedir. Araştırma sonuçları doğrultusunda, örgütsel sosyalleşme konusunda çalışma yapacak olan, gelecekteki araştırmacılar, örneklem çeşitliliğine önem verebilirler. Bu bağlamda, farklı okul türleri, farklı okul kademeleri ve farklı örneklem bölgelerinden elde edilecek temsil gücü yüksek verilerle çalışmalar yürütülebilir. Katılımcılarının akademisyen olduğu araştırmalara daha fazla ağırlık verilebilir. Araştırmacılara, derinlemesine inceleme olanağı sağlayan, doktora tezlerinde, örgütsel sosyalleşme konusu üzerine araştırma yapmaları; bu sayede, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi ile ilgili alanyazındaki boşluğu doldurmasını önerilebilir. İncelenen tezlerde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme konusu ile beraber, algısal mobbing düzeyi konusunu çalışan sadece bir araştırmacının ölçek geliştirdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan, bu çalışmanın konusu olan, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi kavramı ile ilgili tezlerin tamamında hazır ölçek kullanıldığı dikkate alındığında; özellikle, doktora tezlerinde, detaylı araştırmalar ile ölçek geliştirme çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Araştırma yöntemi olarak, yüksek lisans özellikle de doktora tezlerinde, nitel ve karma desenlere daha fazla ağırlık verilerek; araştırma desenleri çeşitlendirilebilir, bu sayede araştırmaların derin bir şekilde incelenme olanağı sağlanabilir. Araştırmacılara, üst düzey analizleri tercih ederek; karşılaştırmalı veri analizlerine dayalı araştırmalar yapmaları, bu sayede örgütsel sosyalleşme konusuna ilişkin daha kapsamlı ve farklı bakış açıları sunmaları önerilebilir.

Etik Onay

Bu araştırma, derleme türünde olduğu için, kurumsal veya ulusal araştırma etik kurulundan bir onay alınmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmacılar, araştırmanın planlama, alan yazın tarama, verileri toplama, veri analizi, tartışma, sonuç ve yazıya aktarma aşamalarında %50- %50 olarak eşit bir şekilde katkı sağlamışlardır.

Çatışma Beyanı

Araştırmada, herhangi bir kişi ya da kurumla finansal ya da kişisel bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Araştırmanın ve makalenin yazın aşamasında, herhangi bir yapay zekâ (YZ) aracı kullanılmamıştır.

Kaynakça

- Akalan, S. (2024). *YBO’larda görev yapan öğretmenler ile gündüzlü okullarda görevli öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırılması* (Tez No. 914059) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Akçakoca, A. ve Bilgin, K., U. (2016). Okul müdürlerinin liderlik stilleri ve öğretmen performansı. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-23.
- Akgül, R. (2020). *Öğretmenlerin algısal mobbing düzeylerinin örgütsel sosyalleşme, örgütsel bağlılık ve örgütsel yalnızlık ile ilişkisi* (Tez No. 616468) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Angelle, P. S. (2002). *Socialization experiences of beginning teachers in differentially effective schools*. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research, New Orleans, United States of America. <https://eric.ed.gov/?id=ED465725>
- Avcı Yaşar, E. (2014). Kültürel sermaye ölçęęi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Social Science Research*, 3(1), 65-76.
- Aydın, F. ve Tulunay Ateş, Ö. (2022). Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesine ilişkin 2016-2020 yılları arasında Türkiye’de yapılan akademik çalışmaların incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 4(10), 920-945. <https://doi.org/10.47994/usbad.1083069>
- Bacanlı, H., İlhan, T. ve Aslan, S. (2009). Beş faktör kuramına dayalı bir kişilik ölçęęinin geliştirilmesi: sıfatlara dayalı kişilik testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 261-279.
- Balcı, A. (2003). *Örgütsel sosyalleşme kuram strateji ve taktikler*. Pegem.
- Balcı, A., Baltacı, A., Fidan, T., Cereci, C. ve Acar, U. (2012). Örgütsel sosyalleşmenin örgütsel özdeşleşme ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi: ilköğretim okulu yöneticileri üzerinde bir araştırma. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 47-74.
- Balcı, A., Öztürk, I., Polatcan, M., Saylık, A. ve Bil, E. (2016). Organizational socialization and its relation with organizational performance in high schools. *Journal of Education and Training Studies*, 4(9), 71-81. <http://dx.doi.org/10.11114/jets.v4i9.1685>
- Basım, H., N. ve Şeşen, H. (2006). Örgütsel vatandaşlık davranışı ölçęęi uyarlama ve karşılaştırma çalışması. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 61(4), 83-101.
- Baş, F. ve Özturan Sağır, M. (2017). Türkiye’de eğitim alanında üstbiliş odaklı yapılan makalelere yönelik bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 42(192), 1-33. <https://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.7115>
- Bauer, T. N., Morrison, E. W. ve Callister, R. R. (1998). Organizational socialization: A review and directions for future research. In G. R. Ferris (Ed.), *Research In Personal and Human Management*, 16, 149-214. Elsevier Science/JAI Press. <https://www.researchgate.net/publication/44019010>
- Bayraktutan, İ. (2011). *İlköğretim okul müdürlerinin denetim rolleri (Sivas ili örneği)* (Tez No. 279548) [Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Bektaş, T. (2021). *Örgütsel vatandaşlık davranışlarının kişilik özellikleri ve örgütsel sosyalleşme açısından incelenmesi* (Tez No. 690875) [Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Blase, J., J. (1985). The socialization of teachers: An ethnographic study of factors contributing to the rationalization of teacher’s instructional perspective. *Urban Education*, 20(3), 235-256. <https://doi.org/10.1177/004208598502000301>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem.
- Can, H., Akgün, A. ve Kavuncubaşı, Ş. (2006). *Kamu ve özel kesimde insan kaynakları yönetimi*. Siyasal.
- Can, N., Yıldırım, N., Bedir, G. ve Atalmış, E. H. (2019). İdealist öğretmen ölçęęinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 405-418.
- Cenger, M. (2024). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri ile işe bağlanmaları arasındaki ilişki* (Tez No. 919116) [Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Chao, G. T., Leary-Kelly, A., Wolf, S., Klein, H. ve Gardner, P. (1994). Organizational socialization: Its content and consequences. *Journal of Applied Psychology*, 79(5), 730-743. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.79.5.730>
- Çalık, T. (2003). İşgörenlerin örgüte uyumu (Örgütsel sosyalizasyon). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2).
- Çanak, M. ve Katıtaş, S. (2016). Aday öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme süreçlerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (7), 111-130.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J. ve Sarıkaya, H. (2005). The development and validation of a Turkish version of teachers’ sense of efficacy scale. *Education and Science*, 30(137), 74-81.
- Çavuşoğlu, Ş. (2022). *Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve örgütsel özdeşleşme düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki* (Tez No. 743848) [Yüksek Lisans Tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çınar, D., B. (2020). *Üniversitelerin örgütsel yapı özellikleri ile akademisyenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 636470) [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Daban, E. (2023). *Liselerde okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 787121) [Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Dolapçı, E. ve Uluğ, F. (2023). Okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin sistematik bir derleme çalışması. *Alanyazın*, 4(1), 9-20. <https://doi.org/10.59320/alanyazin.1228279>

- Erdoğan, U. (2012). *İlköğretim okullarının bürokratik yapıları ile öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki (Malatya Örneği)* (Tez No. 314199) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Erdoğan, U. ve Dönmez, B. (2019). Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 288-302. <https://doi.org/10.17679/inuefd.531733>
- Erol, E. ve Ordu, A. (2018). Organizational structure scale-University version. *European Journal of Educational Research*, 7(4), 775-803. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.7.4.775>
- Ertürk, S. ve Koşar, S. (2023). Sosyal yapılandırıcılık konulu tezlerin betimsel içerik analizi. *JRES*, 10(1), 130-143. <https://doi.org/10.51725/etad.1248617>
- Gizdem, Ö, U. ve Kartal, S. (2015). Sınıf öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşmelerinde informal grupların etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1359-1370.
- Gölmez, A. (2022). *Öğretmenlerin mesleki idealizmlerinin ve örgütsel sosyalleşme düzeylerinin örgütsel uyuma etkisi* (Tez No. 737500) [Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Göztok, H. İ. (2021). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve yabancılaşma algularına cinsiyet ve medeni durumun etkisi: Bir meta analiz çalışması* (Tez No. 696444) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gülensel, Derelioğlu, M., B. (2020). *Kuşak farkına göre öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme: İstanbul ilinde bir araştırma* (Tez No. 620182) [Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gürbüz, B. (2022). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile öz yeterlik algı düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 719135) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Hazar, S. (2021). *Okul müdürlerinin denetim rolleri ile öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 662876) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Hess, F. (1985). The socialization of the assistant principal: from the perspective of the local district. *Education and Urban Society*, 18(1), 93-106. eric.ed.gov/id=EJ335364
- İshakoğlu, G. (1998). *Örgüt-birey uyumunun sağlanmasında personel seçimi ve sosyalleşmenin önemi* (Tez No. 72812) [Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Karaer, E. (2020). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile okul yöneticilerinin liderlik stilleri arasındaki ilişki* (Tez No. 638139) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kartal, S. (2007). *Eğitimde örgütsel sosyalleşme*. Maya.
- Kartal, S. (2008). Eğitim çalışanlarının örgütsel sosyalleşmelerinde ilköğretim okulu yöneticilerinin katkıları ve iki örnek olay. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(5), 75-88.
- Kondakçı, Y. (2017). Eğitim kurumlarında örgütsel sosyalleşme: Kuram, yöntem ve uygulama. S. Özdemir & N. Cemaloğlu (Eds.). *Örgütsel Davranış ve Yönetimi* içinde. (s. 33-54). Pegem Akademi.
- Koşar, D., Er, E., Kılınç, A. Ç. ve Koşar, S. (2017). Öğretmen liderliğine ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi: Bir içerik analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 29-46. <https://doi.org/10.29129/inuigse.317712>
- Koşar, D. (2018). Türkiye’deki örgütsel vatandaşlık konulu tezlerin incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *Gazi Üniversitesi Journal of Gazi Educational Faculty(GUJGEF)*, 38(2), 779-802. <https://doi.org/10.17152/gefad.382021>
- Meyer, J. P. Allen, N. J. ve Smith, C. A. (1993). Commitment to organizations and occupations: Extension and test of a three-component conceptualization. *Journal of Applied Psychology*, 78, 538-551.
- Özden, Y. (1997). Öğretmenlerde okula adanmışlık: Yönetici davranışları ile ilişkili mi? *Milli Eğitim*, 135, 35-41.
- Özkalp, E. ve Meydan, B. (2015). Schaufeli ve Bakker tarafından geliştirilmiş olan işe angaje olma ölçeğinin Türkçe’de güvenilirlik ve geçerliliğinin analizi. *ISGUC The Journal of Industrial relations and Human Resources*, 17(3), 4-19.
- Polat, S. (2007). *Ortaöğretim öğretim öğretmenlerinin örgütsel adalet alguları, örgütsel güven düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki* (Tez No. 220383) [Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sezgin, F. ve Sönmez, E. (2018). Örgüt kültürü ve iklimi çalışmalarının sistematik incelenmesi: Bir içerik analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 257-275. <https://doi.org/10.17679/inuefd.330928>
- Staton, A.Q. (2008). Teacher socialization. In *The International Encyclopedia of Communication*, W. Donsbach (Ed.). <https://doi.org/10.1002/9781405186407.wbiect016>

- Şahin, S. (2009). *Okul müdürlerinin dönüşümcü ve sürdürümcü liderlik stilleri ölçeğinin revizyon çalışması*. Araştırma Raporu, İzmir.
- Taormina, R. (2004). Convergent validation of two measures of organizational socialization. *International Journal of Human Resource Management*, 15(1), 76-94. <https://doi.org/10.1080/0958519032000157357>
- Toprakçı, M. (2021). *Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlikleri ile örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 669979) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon.
- Tierney, W., G. (1997). Organizational socialization in higher education. *Journal of Higher Education*, 68(1), 1-16. <https://doi.org/10.2307/2959934>
- Uçan, F. (2019). *Örgütsel bağlılık, iş tatmini ve kişi-örgüt uyumu bağlamında kamu personel hareketliliği*. Ekin Yayınevi.
- Uludaşdemir, G. (2024). *Aday öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme deneyimleri* (Tez No. 892457) [Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ültay, E., Akyurt, H. ve Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* (10), 188-201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>.
- Van Maanen J. ve Schein, E., H. (1977). Toward a theory of organizational socialization. *Research of Organizational Behaviour*, 1, 960-77.
- Wright, S. L. Burt, C. D. B. ve Strongman, K. T. (2006). Loneliness in the workplace: Construct definition and scale development, *NZJ Psychology*, 35(2), 59-68.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yumuşak, H. ve Korkmaz, M. (2021). Okul etkililiği konulu tez ve makalelerin incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1771-1800.

EKLER

Ek-1. Araştırmada İncelenen Tezler

- Akalan, S. (2024). *YBO 'larda görev yapan öğretmenler ile gündüzlü okullarda görevli öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırılması* (Tez No. 914059) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Akgül, R. (2020). *Öğretmenlerin algısal mobbing düzeylerinin örgütsel sosyalleşme, örgütsel bağlılık ve örgütsel yalnızlık ile ilişkisi* (Tez No. 616468) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Bektaş, T. (2021). *Örgütsel vatandaşlık davranışlarının kişilik özellikleri ve örgütsel sosyalleşme açısından incelenmesi* (Tez No. 690875) [Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Cenger, M. (2024). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri ile işe bağlanmaları arasındaki ilişki* (Tez No. 919116) [Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çavuşoğlu, Ş. (2022). *Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve örgütsel özdeşleşme düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki* (Tez No. 743848) [Yüksek Lisans Tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Çınar, D. B. (2020). *Üniversitelerin örgütsel yapı özellikleri ile akademisyenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 636470) [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Daban, E. (2023). *Liselerde okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 787121) [Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gölmez, A. (2022). *Öğretmenlerin mesleki idealizmlerinin ve örgütsel sosyalleşme düzeylerinin örgütsel uyuma etkisi* (Tez No. 737500) [Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Göztok, H. İ. (2021). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve yabancılaşma algılarına cinsiyet ve medeni durumun etkisi: Bir meta analiz çalışması* (Tez No. 696444) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gülersel, Derelioğlu, M., B. (2020). *Kuşak farkına göre öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme: İstanbul ilinde bir araştırma* (Tez No. 620182) [Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Gürbüz, B. (2022). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile öz yeterlik algı düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 719135) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi].YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Hazar, S. (2021). *Okul müdürlerinin denetim rolleri ile öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 662876) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi].YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Karaer, E. (2020). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile okul yöneticilerinin liderlik stilleri arasındaki ilişki* (Tez No. 638139) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi üniversitesi].YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Toprakçı, M. (2021). *Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlikleri ile örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 669979) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi].YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Uludaşdemir, G. (2024). *Aday öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme deneyimleri* (Tez No. 892457) [Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi]. YÖK tez merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

EXTENDED ABSTRACT

Analysis of theses written between 2020-2024 in Türkiye on the organizational socialization of teachers

Introduction

Organizational socialization is the first process in which a member adapts to a new job and organizational roles (Chao et al. 1994). Organizational socialization emerged towards the end of the 1970s; Van Maanen and Schein studied on it and said that organizational socialization is an acculturation process. (Van Maanen and Schein, 1977); technical knowledge is also learned through this process (Kondakçı, 2017). From the perspective of educational institutions, Kartal(2007) stated that the organizational socialization of both teachers and administrators continues throughout their professional lives both when they are appointed to higher positions and when they are assigned to another school. Understanding the importance of organizational socialization of teachers at every stage of their professional lives and making efforts for this is an important issue for both them and institutions. When the literature is analyzed, it is seen that organizational socialization of teachers has just entered the education sector coincides with the fact that postgraduate theses written on organizational socialization of teachers in Türkiye are few with specific education levels and mostly with quantitative research methods and that research on organizational socialization has not been examined in depth with high-level analysis methods. It is noteworthy that no doctoral dissertation was written on the organizational socialization of teachers between 2020-2024. This situation reveals that there is no high-level and in-depth study about organizational socialization. Within the scope of this research, it is anticipated that the postgraduate theses written between 2020-2024 on the organizational socialization of teachers will fill this gap in the literature with the descriptive content analysis and categorical analysis method and will contribute to both theoretical and applied studies by understanding the importance of organizational socialization of teachers in institutions.

Method

This research was conducted by using the descriptive content analysis method and the categorical analysis technique. Descriptive content analysis is in-depth examination and organization of qualitative and quantitative research conducted independently on a specific topic or field, so general trends related to the topic or field are determined (Ültay vd. 2021). The study group of this research consists of 15 postgraduate theses written on the organizational socialization of teachers between the years 2020-2024 in the YÖK (National Thesis Centre) database and determined according to the criteria determined before the research. A form was prepared by the researchers to collect data. These were simultaneously examined, and the data was analyzed according to categories. By determining the theses according to the previously determined criteria from the YÖK database, accurate information was reached, and validity was significantly secured. The codes also were meticulously coded in the form for the analysis so that another researcher could easily understand. The theses were re-examined two weeks after the first analysis, the data were coded and the analysis process was repeated and checked, so the reliability of the research was ensured.

Discussion and Results

As a result, the years 2020-2024, almost all the theses were written at state universities as master's theses and no postgraduate theses were written in these years. The reason for this that it may be the number of students doing doctorate in the country is less than the number of students doing master's degree. Also, socialization of the new member and the concept of organizational socialization are new concepts in the education sector (Kondakçı, 2017) so it has not been studied by the students doing doctorate. Another finding was that only one thesis was written in Marmara Region, but in the literature; according to the study of Aydın and Ateş (2022) the subject of the thesis had been studied mostly in the Marmara Region. The reason for this difference may be that the researchers in this region did not choose the subject in their research because of conducting in previous years. The simple random selection method was most used to determine kindergarten/preschool, primary school, secondary school, high school as the study group in this research. It may be the right way for choosing a representative way. The quantitative research method was preferred more, and the studies were conducted with the relational screening model, so researchers can describe the existing situation as it is and determine the relationship between the variables. The lowest sample for quantitative research in the analyzed theses is (n=62); the lowest one for mixed research method is (n=8) and the largest one

for quantitative research method is (n=1103). It may be appropriate according to the research method. Almost all the theses used ready-made scale. Because scale development studies that generally require more in-depth studies are seen in doctoral theses. The organizational socialization scale of Erdoğan and Dönmez (2019) was the most as the data collection tool. The level of organizational socialization was the most studied subject. The most used data analysis method is t test. According to the research findings, it is recommended to diversify the research designs by focusing on qualitative and mixed research methods.